

MEdIES

Περιγραφή Προγράμματος

Κατάδυση στη Συμπερίληψη: Εκπαιδευτικό Δράμα με βάση τις αρχές της Ενταξιακής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ)

Τα σημεία με κίτρινη επισήμανση αφορούν σε προσαρμογές του προγράμματος εξαιτίας της Πανδημίας COVID-19.

Ηρώ Αλάμπη

5/14/2020

Επικοινωνία: info@medies.net

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το Προτεινόμενο προς επανέγκριση Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα δημιουργήθηκε από τον αιτούντα φορέα MEdIES*, ως μέρος του προγράμματος [DIVE IN](#).†

Πρόκειται για ένα **Εκπαιδευτικό Δράμα** που είναι σχεδιασμένο με βάση τις αρχές Ενταξιακής Εκπαίδευσης και της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ). Και έχει στόχο να υποστηρίξει τα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να γίνουν πιο ανοιχτά για όλους, να γιορτάσουν την ποικιλομορφία και τη διαφορετικότητα και να καταπολεμήσουν τον ρατσισμό και τις διακρίσεις.

Γεννήθηκε από την ανάγκη να ενταχθούν πιο αποτελεσματικά στην καθημερινότητα του σχολείου οι μαθητές εκείνοι που τείνουν να περιθωριοποιούνται για οποιοδήποτε λόγο (φύλο, θρησκεία, καταγωγή, φυσικά χαρακτηριστικά, μαθησιακές δυσκολίες, κ.ά.) και να ενδυναμωθούν οι δεξιότητες των εκπαιδευτικών να δουλεύουν σε πολυπολιτισμικές τάξεις μαθητών με διαφορετικές ανάγκες.

Ο στόχος μας ήταν να δημιουργήσουμε ένα φανταστικό σενάριο που θα ενθάρρυνε την αυτο-έκφραση και θα επέτρεπε την ίση συμμετοχή όλων των μαθητών της τάξης, βοηθώντας τους έτσι να αναπτύξουν την αντίληψή τους για τον εαυτό τους, καθώς και την αίσθηση της συνύπαρξης με τους συνομηλίκους τους. Αυτό το σενάριο θα έπρεπε να έχει μια ασφαλής «απόσταση» από την σημερινή πραγματικότητα της ζωής των μαθητών, ώστε να αισθάνονται άνεση και ασφάλεια να μοιραστούν τις δικές τους ιστορίες είτε αποκλεισμού είτε ένταξης, με όσο το δυνατόν πιο φυσικό και μη τραυματικό τρόπο. Έτσι προέκυψε η ιδέα μιας ιστορίας που λαμβάνει χώρα σε έναν Διαστημικό Σταθμό στον Άρη (Βλ. ΣΕΝΑΡΙΟ).

Το Δράμα ολοκληρώνεται σε δύο επισκέψεις του εμψυχωτή.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε επιλεγμένα σχολεία της Αθήνας με τη σύμφωνη γνώμη του/της υπευθύνου Σχολ/ Δραστηριοτήτων, της Διεύθυνσης και του Συλλόγου διδασκόντων του σχολείου.

Ομάδα-στόχος

Οι τάξεις Γ΄ έως ΣΤ΄ Δημοτικού.

Συμμετοχή σχολείων

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς (Σεπτέμβρης) θα προηγηθεί μια ημερίδα προκειμένου να ενημερωθούν οι Εκπαιδευτικοί για το Δράμα. Με βάση το ενδιαφέρον που θα εκδηλωθεί στην Ημερίδα θα γίνει και η επιλογή των τάξεων των Δημοτικών Σχολείων (κατά προτίμηση Α Αθήνας) όπου το πρόγραμμα ενδέχεται να εφαρμοστεί για δεύτερη χρονιά το 2020-2021 από τους εμψυχωτές του MEdIES, **εφόσον οι συνθήκες της πανδημίας το επιτρέψουν.**

* Το MEdIES, αποτελεί την κύρια εκπαιδευτική πρωτοβουλία του Μεσογειακού Γραφείου Πληροφόρησης (MIO-ESCDE). Πρόκειται για ένα αναγνωρισμένο από το ΥΠΕΘ Διεθνές Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

† Το όνομα «Κατάδυση» δόθηκε ως μετάφραση-παράφραση του αρκτικόλεξου αντίστοιχου προγράμματος ενδυνάμωσης των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών που υλοποιείται σε τρεις χώρες, την Ιορδανία, την Παλαιστίνη και τον Λίβανο ([Dive In](#)).

Προϋπόθεση για την υλοποίηση του προγράμματος, πέρα από την έγκρισή του από το ΥΠΑΙΘ είναι η σύμφωνη γνώμη της Διεύθυνσης και του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου.

Το πρόγραμμα έχει μηδενικό κόστος για τους μαθητές.

Αριθμός συμμετεχόντων

Τα παιχνίδια και οι ομαδικές δραστηριότητες, λόγω του βιωματικού τους χαρακτήρα, εφαρμόζονται σε επίπεδο σχολικής τάξης (έως ~25 μαθητές). **Λόγω της πανδημίας η εφαρμογή μπορεί να γίνεται στη μισή τάξη (~13 μαθητές) και να επαναλαμβάνεται.**

Διάρκεια

Η επίσκεψη / παρέμβαση των στελεχών του MEdIES στη σχολική τάξη έχει συνολική μέγιστη διάρκεια έως 4 διδακτικές ώρες και ολοκληρώνεται σε δύο δίωρες συναντήσεις.

Σκοπός - Στόχοι του Εκπαιδευτικού Δράματος «Αποστολή στον Άρη»

Το Εκπαιδευτικό Δράμα αποσκοπεί αφενός να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν την αντίληψη του εαυτού τους και την συνύπαρξη με τους συνομηλίκους τους και αφετέρου να τους ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σχετικά με τις αξίες τις σχετικές με την συμπερίληψη (τον σεβασμό, την ευγένεια, την χαρά, την συνεργασία, την αγάπη, το μοίρασμα, την ενσυναίσθηση, κ.ά.).

Ειδικότεροι στόχοι είναι, οι μαθητές:

- Να σκεφτούν δημιουργικά και να εκφραστούν με πολλούς τρόπους
- Να μπουν στη θέση του άλλου (αποκλεισμένου, διαφορετικού, λιγότερο προνομιούχου κ.ά.).
- Να αναπτύξουν δυνατότητες επικοινωνίας ιδιαίτερα μη λεκτικής.
- Να συνεργαστούν σε ομάδες σεβόμενοι τη γνώμη του άλλου
- Να αναλογιστούν τις αξίες τους ως άτομα, ως τάξη, ως σχολείο.
- Να παρακινηθούν να αναλάβουν δράση για ένα πιο συμπεριληπτικό σχολείο.

ΣΕΝΑΡΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

Α ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΣΠΑΣΙΜΟ ΠΑΓΟΥ: Αφού συστηθούμε, και εξηγήσουμε το λόγο της επίσκεψής μας (να φτιάξουμε ένα φανταστικό σενάριο και να γίνουμε οι πρωταγωνιστές μιας ιστορίας), ξεκινάμε με κινητικές ασκήσεις ρυθμού. Οι μαθητές κινούνται τυχαία: (α) σε αργή κίνηση, (β) σαν να είχαν πολύ βαριά πόδια, (γ) σαν να είναι σε καταιγίδα, (δ) σαν να είναι σε συνθήκες έλλειψης βαρύτητας. **Τονίζουμε να μην πλησιάζουν και να μην ακουμπούν ο ένας τον άλλον.**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ Παρατηρούμε σε φωτογραφίες ένα εικονικό μοντέλο ενός διαστημικού σταθμού στον Άρη, και συζητάμε τις επικρατούσες συνθήκες. Ενδεικτικές ερωτήσεις: *Υπάρχει οξυγόνο; Υπάρχουν φυτά, και ζώα; Από πού προέρχεται η ενέργεια; Πώς βρίσκουν νερό και φρέσκο φαγητό; Πως διαχειρίζονται τα απόβλητά τους; Ποιους κινδύνους αντιμετωπίζουν οι κοσμοναύτες; Πόσο διαρκεί ένα ταξίδι από τη Γη στον Άρη;*

ΟΜΑΔΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ: Σε ομάδες των τεσσάρων οι μαθητές σχεδιάζουν πώς μοιάζει ένας διαστημικός σταθμός στον Άρη. Κάθε ομάδα παρουσιάζει και εξηγεί το σχέδιό της. Οι μαθητές φαντάζονται ότι στέκονται σε ένα από τα παράθυρα και αναφέρουν τι βλέπουν έξω. **Για την αποφυγή συγχρωτισμού η δραστηριότητα θα γίνει ατομικά.**

Ο ΧΩΡΟΣ -Ο ΔΙΑΣΤΗΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΜΑΣ Ο εμπυχωτής εξηγεί ότι η ιστορία που θα παίξουμε αφορά έναν διαστημικό σταθμό πολύ μακριά από τη Γη, και ότι εμείς θα γίνουμε οι πρωταγωνιστές / κοσμοναύτες που ζουν εκεί. Κατόπιν, ο εμπυχωτής με χαρτοταινία οριοθετεί το χώρο του σταθμού στο πάτωμα, και οι μαθητές προτείνουν τους διάφορους χώρους που έχει (π.χ. εργαστήριο, υπνοδωμάτια, τραπεζαρία, χώρος στάθμευσης των κοσμο-οχημάτων τους κλπ).

ΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ-ΑΤΟΜΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ Συζητάμε για τις δεξιότητες που πρέπει να έχουν οι κοσμοναύτες για να επιβιώσουν και τα πιθανά εργαλεία που χρησιμοποιούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους; (φακούς, κομπιούτερ, στολές, σφυριά, οχήματα κλπ). Μεμονωμένα οι μαθητές σχεδιάζουν ή / και σημειώνουν σε ένα μικρό κομμάτι χαρτί το αντικείμενο που βοήθησε τους ίδιους (οι μαθητές-σε-ρόλο) να εκπαιδευτούν. Ένας-ένας το παρουσιάζουν στην ομάδα.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΕ ΡΟΛΟ ΚΟΣΜΟΝΑΥΤΗ ΠΑΓΩΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ-Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΣΤΑΘΜΟ Σε ομάδες των τεσσάρων οι μαθητές σχηματίζουν μια «παγωμένη εικόνα» από την καθημερινότητά τους. Π.χ. από το πώς βάζουν τη στολή και οδηγούν το όχημα, μέχρι πως κάνουν δειγματοληψία πετρωμάτων, δουλειά στο εργαστήριο, σύνταξη αναφορών που στέλνουν στη γή κλπ. **Τους ζητάμε να μην ακουμπούν ο ένας τον άλλον.**

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ-ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΚΟΣΜΟΝΑΥΤΩΝ: Ο εμπυχωτής εξηγεί πως όπως άνθρωποι διαφορετικών πολιτισμών χαιρετούν με διαφορετικούς τρόπους, (π.χ. χειραψία, σήκωμα χεριού, 'κόλα πέντε' κλπ.) έτσι και οι κοσμοναύτες έχουν αναπτύξει τον δικό τους. Οι μαθητές αυτοσχεδιάζουν χαιρετισμούς και αποφασίζουν από κοινού ποιος θα είναι ο χαιρετισμός τους (μπορούν να χρησιμοποιούν τα χέρια, τα πόδια, το κεφάλι μόνο, **αλλά δεν θα ακουμπούν ο ένας τον άλλον**).

ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ ΣΕ ΡΟΛΟ: Χρησιμοποιώντας ένα καπέλο ή μια ζώνη, ο εμπυχωτής μπαίνει στο ρόλο του Αρχηγού της Αποστολής και στέκεται στον κεντρικό χώρο του σταθμού. Οι μαθητές σε ρόλο κοσμοναυτών που επιστρέφουν μετά από μια κουραστική μέρα έξω, μπαίνουν στο σταθμό, ακολουθώντας το «πρωτόκολλο» (π.χ. παρκάρισμα οχήματος, θάλαμος αποσυμπίεσης, ανοίγμα-κλεισίμο των θυρών, τακτοποίηση στολή, κλπ.) και ένας-ένας χαιρετούν τον Αρχηγό και πηγαίνουν να ξεκουραστούν.

(ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ – ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΩΝ ΚΟΣΜΟΝΑΥΤΩΝ) Οι μαθητές απομακρύνονται στα δωμάτιά τους και επικρατεί για λίγο ησυχία. Ο εμπυχωτής αφήνει τους μαθητές να ηρεμήσουν και όταν «ξυπνήσουν» γράφουν σε ένα χαρτάκι τι όνειρο είδε ο καθένας. (Τα συγκεντρώνουμε, δεν τα μοιραζόμαστε)

Συνήθως σε αυτό το σημείο ολοκληρώνεται η πρώτη επίσκεψη. Προτείνεται στο δάσκαλο να κάνουν οι μαθητές μια δραστηριότητα, στο ενδιαμέσο π.χ. ζωγραφική, ή ένα όνειρο των κοσμοναυτών, εάν δεν προλάβουμε να το κάνουμε οι ίδιοι.

B ΕΠΙΣΚΕΨΗ

ΣΠΑΣΙΜΟ ΠΑΓΟΥ: Ξεκινάμε με κινητικές ασκήσεις ρυθμού. Οι μαθητές κινούνται τυχαία: (α) σε γρήγορη κίνηση, (β) σε αργή κίνηση, (γ) σαν να είναι σε καταιγίδα, (δ) σαν να είναι σε συνθήκες έλλειψης βαρύτητας (βλ. Κοσμοναύτες). Κλείνουν με τον Χαιρετισμό που αυτοσχεδίασαν την προηγούμενη φορά. **Τονίζουμε να μην πλησιάζουν και να μην ακουμπούν ο ένας τον άλλον.**

Οι μαθητές σε κύκλο λένε τι θυμούνται από την προηγούμενη επίσκεψη, οριοθετούν και πάλι τον Σταθμό με την χαρτοταινία και δείχνουν τις ζωγραφιές που τυχόν έκαναν στο ενδιαμέσο.

ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ ΣΕ ΡΟΛΟ-ΕΧΟΥΜΕ ΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ο Αρχηγός εισέρχεται στο σταθμό και ανακοινώνει στην ομάδα ότι ένα μέλος της ομάδας έχει πρόβλημα γιατί θεωρεί ότι δεν ανήκει στην ομάδα. Συζητάμε γιατί μπορεί να συμβαίνει αυτό. Η ομάδα αποφασίζει για το όνομα του μέλους αυτού.

ΠΑΓΩΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ-ΤΟ «ΞΕΝΟ» ΜΕΛΟΣ: Σε τετράδες, οι μαθητές δημιουργούν μια παγωμένη εικόνα από την καθημερινότητα αυτού του μέλους, που αισθάνεται ότι δεν συμπεριλαμβάνεται. Παρατηρώντας την ακίνητη εικόνα, οι μαθητές των άλλων ομάδων διαβάζουν σκέψεις ή προσθέτουν διάλογο στα μέλη της ακίνητης εικόνας. Εάν το επιτρέπει ο χρόνος, κάνουν πρόβα και κάθε ομάδα παίζει τη σκηνή. **Τους ζητάμε να μην ακουμπούν ο ένας τον άλλον.**

ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ ΣΕ ΡΟΛΟ Ο Αρχηγός μαζεύει τους κοσμοναύτες (μαθητές) και τους εξηγεί ότι οι εργασίες στον Σταθμό έχουν μένει πίσω, γιατί το μέλος αυτό εξακολουθεί να αισθάνεται

απομονωμένο. Τους εξηγεί πόσο σημαντική είναι συμβολή όλων για τη λειτουργία του σταθμού και τονίζει ότι πρέπει να κάνουν κάτι ειδικά, να κινδυνεύει η αποστολή τους.

ΕΚΤΟΣ ΡΟΛΟΥ Σε κύκλο, συζητάμε τι μπορεί να έχει οδηγήσει το μέλος στην απομόνωση, τι θα πρέπει να κάνει η ομάδα και τι πρέπει να κάνει αυτό το μέλος από την πλευρά του ώστε να συμπεριληφθεί.

ΣΕΝΑΡΙΟ-ΜΑΘΗΤΩΝ: Οι μαθητές σε τετράδες γράφουν ένα σενάριο (διαλόγους) μια σκηνή με πρωταγωνιστή αυτό το μέλος, που λαμβάνει χώρα λίγες μετά. Αποφασίζουν οι ίδιοι στο σενάριό τους εάν θα συμπεριλάβουν το μέλος αυτό ή όχι και πως.

Παραθέτουμε κάποια σενάρια των μαθητικών ομάδων

ΑΡΧΗΓΟΣ: Επιτέλους βρήκαμε λύση.
ΑΚΡΙΤΗΣ: Τι λύση;
ΑΣΤΡ.Σ: - Ο καθένας θα έχει την δικιά του ώρα να προσέχει έξω.
ΑΚΡΙΤΗΣ: - Δηλαδή;
ΑΣΤΡ.Χ: - Δηλαδή θα αμνηστέυεις και εσύ...
ΑΡΧΗΓΟΣ: Δεν θα είσαι μόνος σου!

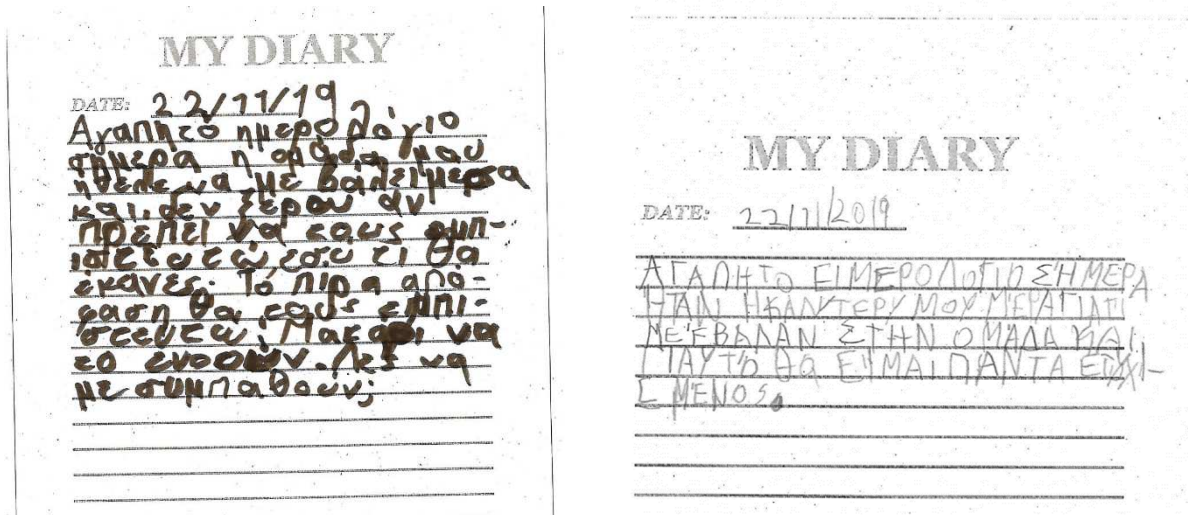
ΑΡΧΗΓΟΣ: ΘΕΛΩ ΝΑ ΣΟΥ ΜΗΝΩΣΩ.
ΑΡΧΗΓΟΣ: ΟΡΙΣΤΕ
ΑΡΧΗΓΟΣ: ΟΙ ΥΠΟΚΟΙΤΕΣ ΔΕ ΜΟΥ ΜΙΛΑΡΕ
ΑΡΧΗΓΟΣ: ΟΚ, ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΔΕ
ΚΟΡΙΤΣΙΑ: ΟΚ.
ΑΡΧΗΓΟΣ: ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΜΙΛΑΤΕ ΣΤΟΝ ΑΚ.
ΚΟΡΙΤΣΙΑ: ΜΑΤΑΜΑ...
ΑΡΧΗΓΟΣ: ΔΕΝ ΑΚΟΥΩ ΤΙΠΟΤΑ.
ΚΟΡΙΤΣΙΑ: ΟΚ! ΑΡΧΗΓΕ!

- Παιδιά γιατί με θάλατε έξω από την ομάδα.
- Σηχόμαστε δεν θα το κάναμε αυτό άμα είσουν συνεργάτες.
- Δώστε μου μια άλλη ευκαιρία.
- Όχι επότι θα μας τα κάνεις θάλασσα όπως πάντα.
- Άμα μου δώσετε θα σας αποδώσω ότι αξίζω για μένα στην ομάδα.
- Κορίτσια τι θα κάνουμε.
- Προσίνω να σου δώσουμε την ευκαιρία που ζητά.
- Συμφωνώ απολύτως.
- Ορέωθ θα πάρεις την ευκαιρία που ζητάς.
- Ευχαριστώ παρα πολύ δε θα το μετανιώσεις

ΠΑΙΞΙΜΟ-ΣΚΗΝΩΝ: Οι ομάδες κάνουν πρόβα και μία-μία παίζουν τη σκηνή τους. **Τους ζητάμε να μην ακουμπούν ο ένας τον άλλον.** Οι σκηνές μπορεί να είναι πολύ διαφορετικές, κάποιες ομάδες μπορεί να μην εντάξουν το μέλος που νιώθει αποξενωμένο. Παρακολουθούμε και δεν κρίνουμε.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΤΟΣ ΡΟΛΟΥ. Ατομικά οι κοσμοναύτες γράφουν μια σελίδα του ημερολογίου του «αποξενωμένου» ένα μήνα αργότερα, ο οποίος αναφέρεται στα γεγονότα. Τους ζητάμε να τα απλώσουν διάσπαρτα στο πάτωμα και οι μαθητές περιφέρονται και τα διαβάζουν.

Παραθέτουμε κάποια από τα ημερολόγια που έγραψαν οι μαθητές

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΤΟΣ ΡΟΛΟΥ: Η τάξη στέκεται σε κύκλο. ο καθένας δίνει μια λέξη ως προβληματισμό, η λέξη δεν πρέπει να είναι επίθετο.

Κάπως έτσι τελειώνει η ιστορία μας στον Διαστημικό Σταθμό. Εξηγούμε ότι όλοι για κάποιο λόγο μπορεί να έχουμε νιώσει «αποξενωμένοι». Εμείς θα φύγουμε αλλά τους προτείνουμε μια σειρά από δραστηριότητες και παιχνίδια που μπορούν να κάνουν σε όλη τη χρονιά για να διερευνήσουν ζητήματα ισότητας, σεβασμού, διαφορετικότητας, επίλυσης συγκρούσεων, κλπ., ώστε να κανένα μέλος της δικής τους ομάδας (τάξης) να μη νιώθει έτσι.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ –

Προτεινόμενες Δραστηριότητες για τη Συμπερίληψη με βάση το εγχειρίδιο «Inclusive Schools”.

Συμπληρωματικά με την επίσκεψή μας, καλούμε τους μαθητές να γίνουν οι ίδιοι «ερευνητές συμπερίληψης» στο σχολείο τους, να εντοπίσουν τα πιθανά προβλήματα στο δικό τους σχολικό περιβάλλον, να αναπτύξουν το δικό τους σχέδιο δράσης για ένα ζήτημα που επιλέγουν να βελτιώσουν, και να το εφαρμόσουν στο σχολείο τους. Αυτό το Πλάνο Δραστηριοτήτων παρουσιάζεται στο εγκεκριμένο Εγχειρίδιο «**Inclusive Schools**” (του Βρετανικού Συμβουλίου στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού προγράμματος [inscool](https://www.inscool.eu)).